

Rapportage onderzoek gevaarlijk roestvaststaal in overdekte zwembaden

Opgesteld door:

M. Evers, Interbestuurlijk Toezichthouder omgevingsrecht

E. van der Pluijm, Interbestuurlijk Toezichthouder omgevingsrecht

23 Maart 2020

Aanleiding onderzoek

Bepaalde typen Roestvast Staal (RVS) zijn niet bestand tegen chloordampen in overdekte zwembaden. Hierdoor kunnen gevaarlijke situaties ontstaan. Dit heeft in 2011 geleid tot een dodelijk ongeluk in een zwembad in Tilburg. Om die reden is in artikel 5.12 van de Regeling Bouwbesluit een onderzoekplicht opgenomen die eigenaren van zwembaden verplicht om voor 1 januari 2017 aan te tonen dat er geen gevaarlijk RVS meer in hun zwembad aanwezig is. Deze onderzoekplicht betekent ook dat de zwembadeigenaar gevaarlijk RVS moet verwijderen of vervangen. Uit een door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) eind 2017 uitgevoerd onderzoek bleek dat nog niet alle zwembaden voldoen aan het RVS verbod. Mede gelet op de uitkomsten van dit onderzoek is vanuit Interbestuurlijk Toezicht (IBT), aanvullend op de reguliere IBT-taak, sinds september 2018 getoetst of de gemeenten in de provincie Utrecht de overdekte zwembaden hebben gecontroleerd op de naleving van het RVS verbod.

Wettelijk kader

In artikel 5.12 van de Regeling Bouwbesluit (hierna af te korten tot artikel 5.12) is bepaald dat de eigenaar van een zwembad onderzoek moet (laten) uitvoeren naar de staat van een gebouw met daarin een zwembad dat een badinrichting is als bedoeld in artikel 1 van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz). De onderzoekplicht geldt niet alleen voor afzonderlijke, voor het publiek toegankelijke, zwembaden, maar ook voor overdekte zwembaden die onderdeel zijn van hotels, vakantieparken, sauna's en dergelijke. Zwembaden voor privé gebruik vallen niet onder de Whvbz en dus ook niet onder artikel 5.12.

De zwembadeigenaar is verplicht een onderzoek te laten verrichten door een ter zake deskundig persoon. Uit dat onderzoek moet - kort samengevat - blijken dat geen gevaarlijk RVS voorkomt in dragende delen van het zwembad die zijn blootgesteld aan een chloorhoudend zwemwatermilieu, tenzij dit maximaal 1 meter boven of naast het wateroppervlak is en bezwijken niet tot persoonlijk letsel kan leiden.

Toezicht op naleving en zo nodig handhaving van het bepaalde in artikel 5.12 is een (medebewinds)taak van het college van burgemeester en wethouders. Dit volgt uit artikel 92a van de Woningwet in samenhang met de artikelen 5.1 en 5.2, eerste lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Afbakening onderzoek

In het kader van dit onderzoek heeft IBT van de provincie Utrecht getoetst of:

- de gemeenten hebben gecontroleerd of alle eigenaren van de in de gemeente aanwezige overdekte zwembaden waarvoor de onderzoekplicht geldt, beschikken over een door een ter zake deskundig persoon opgesteld inspectierapport;
- de gemeenten hebben gecontroleerd en vastgesteld dat de aanbevelingen/ bevindingen uit deze inspectierapporten zijn opgevolgd en het gevaarlijke RVS waarvoor overeenkomstig het bepaalde in artikel 5.12 een directe saneringsplicht geldt is verwijderd;
- de gemeenten zo nodig handhavend zijn opgetreden als zwembadeigenaren niet beschikken over een inspectierapport of de hierin genoemde aanbevelingen niet hebben opgevolgd.

Overeenkomstig het uitgangspunt van IBT - dat het toezicht sober, proportioneel en op afstand wordt uitgevoerd - zijn de opgestelde inspectierapporten niet expliciet opgevraagd of inhoudelijk beoordeeld door IBT. Dat is de verantwoordelijkheid van de gemeenten, die bevoegd gezag zijn voor toezicht en handhaving op het gebied van de Bouw wet- en regelgeving. Vanzelfsprekend zijn de zwembadeigenaren primair verantwoordelijk voor naleving van de wettelijke bepalingen omtrent veiligheid, waaronder de veiligheid van bouwkundige constructies.

Werkwijze onderzoek

Onderzoeksplichtig zijn overdekte zwembaden die vallen onder de Whvbz. De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht voert in opdracht van de provincie Utrecht controles uit in het kader van de Whvbz en beschikt daarom over een actueel inrichtingenbestand. Aan de hand van dat inrichtingenbestand hebben wij geïnventariseerd hoeveel zwembaden in de provincie onder de onderzoekplicht vallen. Dit zijn 82 zwembaden, verspreid over 22 Utrechtse gemeenten..

Vervolgens is de door gemeenten verstrekte informatie (in het kader van het hiervoor genoemde onderzoek van BZK) beoordeeld. Voor 34 zwembaden kon aan de hand van die informatie worden vastgesteld dat gemeenten voor deze zwembaden beschikken over een door een ter zake deskundig persoon opgesteld inspectierapport én dat door de gemeenten is vastgesteld dat de aanbevelingen uit deze rapporten zijn opgevolgd en het gevaarlijke RVS daar waar nodig is verwijderd.

Met betrekking tot 48 zwembaden (totale aantal van 82 zwembaden minus de 34 zwembaden waarover voldoende informatie beschikbaar was) was onvoldoende informatie beschikbaar. Deze 48 zwembaden liggen verspreid over 19 gemeenten.. De colleges van B en W van deze 19 gemeenten hebben in september 2018 van de gedeputeerde IBT omgevingsrecht een brief ontvangen. In die brief is gevraagd of de gemeenten voor deze zwembaden beschikten over inspectierapporten, of is vastgesteld dat de aanbevelingen uit deze rapporten zijn opgevolgd en of handhavend is opgetreden als daartoe aanleiding was.

Resultaten onderzoek

Van alle 19 aangeschreven gemeenten is een inhoudelijke reactie ontvangen. Gemeenten die in hun reactie aangaven niet te beschikken over inspectierapporten hebben wij gewezen op hun verantwoordelijkheid. In alle gevallen hebben gemeenten daarna alsnog bij de betreffende zwembadeigenaren de vereiste inspectierapporten opgevraagd.

Per 23 maart 2020 kan op basis van de ontvangen reacties het volgende worden vastgesteld:

- Voor de 48 zwembaden (waarover wij onvoldoende informatie beschikten) hebben de betreffende gemeenten ons bericht dat zij inmiddels beschikken over door een deskundige opgesteld inspectierapport. Voor de meerderheid van deze zwembaden (44) hebben de betreffende gemeenten ook verklaard dat zij hebben vastgesteld dat de aanbevelingen uit deze rapporten zijn opgevolgd en het gevaarlijke RVS uit de zwembaden is verwijderd.
- Bij de overige 4 zwembaden worden op korte termijn de laatste aanbevelingen uitgevoerd of eindinspecties verricht. Twee gemeenten gaven aan dat vooral verbouwingen of grootscheepse renovaties van de zwembaden de oorzaak zijn voor deze vertragingen.

Conclusie

Van de 82 overdekte zwembaden die onder de onderzoeks- en saneringsplicht vallen, zijn er inmiddels 78 die volgens de ontvangen verklaringen van de gemeenten voldoen aan artikel 5.12.

Van de resterende 4 zwembaden zijn er nog geen verklaringen van de gemeenten ontvangen, waaruit blijkt dat aan artikel 5.12 wordt voldaan. Van twee zwembaden is bekend dat grootscheeps onderhoud of renovatie een rol speelt. Voor wat betreft de overige twee zwembaden zijn volgens de betreffende gemeente de aanbevelingen uit een eerder opgesteld rapport opgevolgd, maar is het wachten nog op een eindrapport van een ter zake deskundige. De gemeenten zien erop toe dat de eindrapportages worden opgeleverd en de aanbevelingen op korte termijn worden uitgevoerd. IBT van de provincie Utrecht volgt de ontwikkelingen en rappelleert indien nodig.

Tot slot

Voor bepaalde toepassingen van (gevaarlijk) RVS geldt geen directe saneringsplicht. Dat geldt vooral voor RVS in de zogenoemde spatwaterzone. De spatwaterzone strekt zich uit tot een meter vanaf de bassinrand en tot een hoogte van een meter boven het wateroppervlak. Dit betekent dat hiervoor periodieke her-inspecties nodig blijven. Dit bouwtechnisch toezicht op zwembaden valt onder de op de gemeente rustende zorgplicht ingevolge de Woningwet en behoort onderdeel te zijn van het strategisch beleidskader en de risicoanalyse. IBT heeft de gemeenten hierop gewezen en zal dit bij de reguliere IBT-beoordelingen betrekken.